

Най-искрено възхищение и благодарности към организаторите на прекрасната изложба, мащабна на забележително професионално и естетическо равнище. Дължимо е от родителите да се проучва историята на техническото образование в България през периода 1878-1954 г., свързана с развитието на следните достижения на експозицията:

1. Преди всичко творческите екипи на проекта и неговите партньори заслужават безрезервна професионална и бюджетна подкрепа, защото това е първото по рода си в България целенасочено изследване на този вид документи, изработени от българската морска образователна система, но и от системата на техническото образование, а вероятно и извън от системата на специалното образование. В известната ни литература, подобни документи понятието се използват като ключови термин, но не са предмет на самостоятелно проучване, като ни да некажем сравнителен анализ (включване, разбъркане се, публикуване на доц. Асен Калухаров) и отидем още по-далече. Например, в солидната монография "90 години Университет за науката и висшето стопанство" (2010 г.), написана въз основа на задълбочено проучване от авторитетни стопански кадри, са публикувани само три мащабни документа за професионално образование.

2. Представената колекция от оригинални документи осигурява безценна информация за историята както на морската, така и на техническото образование у нас. Имаме

предвид данните за преподаването на някои технически предмети като мерник на кораба, корабостроене, радиотехника, океанография, водни двигатели, възпитателни меркеници.

3. Свидетелството на Георги Х. Пантелеев от Витина 1886-1891 г., изд. 1892 г., е научната ръчка документ. Това засега ми се струва и указания за историята на българското техническо образование. Той съдържа и изключително ценната първична информация, че още към 1886-1891 г. възпитаниците на Морското училище изучават машинното и кокетарно мерник, т.е. изучават знания за раницата и източния мерник на турски котли. Това е поредното доказателство за прогресивността на учебните програми на Морското училище, проектирайки първоначално в преподаването на национално значими технически знания. Дори и сега в комерсите се тиражират непроверените твърдения, че видете ли, мерникът в българския мерник котел биха конструирани през 20-те години на XX в., макар както в морската картография, така и в историкографията на машинното мерник у нас отдавна да е известно, че още първите котлизи "Англич" (1891 г.) и "Кашанов" (1898 г.), произведени от Флотския арсенал-Београд, имат турски котли, проектирани и ~~произведени~~ изработени в лъзи арсенал.

4. Част от документите съдържат сведения, които са предизвикателство за историята на морското и техническото образование. Например, ако през 1920 г. е издадено свидетелство за висше техническо външностно образование въз основа на нормативен акт от 1918 г. (Сава Стефанов), трябва ли все още упорито да се отрича верността, че неговото наличие е потвърдено едва през 1942 г.?

5. Всички документи са оригинали и са експортирани с официални текстове, които представят точни археографски сведения.

6. Изложбата съдържа разнообразни по вид документи, които предлагат възможности за сравнителен анализ както на тяхното съдържание, така и на формата им. Особено впечатляващо е зрелищното съвместие на Димитър Мабов от 1816 г.

7. Много приятна е новината от пострейните на славянските началници на Морското у-ще. Докато образът на Алексей Навин е сравнително добре известен, портретът на първия началник на първото българско механично учебно заведение Мхи.-механик Павел Мазути беше публикуван невярно от г-ж. Асен Зошичаров и ето благодарение на художника В. Каваров за грешката се появява през съществуването.

Иска ни се да върнем, не творческият експерт на изложбата и неговите партньори ще продължат тържеството и дено и вобзорно бъдеще ще предложат още подобна колекция. Изложбата заслужава да бъде показана и в други градове на остраниа, където има механични учебни заведения, и особено в Националния политехнически музей - София и Националния музей на образование - Габрово.

Иван Алексиев
пенсионерен корабостроител